

Великі можливості для вдосконалення навчального процесу надають аудіовізуальні технології, які мають такі ознаки: алгоритмічність, вибір аудіовізуальних засобів для досягнення поставлених цілей, керованість процесом навчання (наявність зворотного зв'язку), результативність, економічність. Аудіовізуальні технології можуть бути як засоби навчання, виховання, розвитку і можуть використовуватися на мотиваційному (при порівняннях, організації дискусій, для підвищення емоційності) та інформаційному (як ілюстрація, пояснення вчителем навчального матеріалу) етапах навчального процесу.

Аудіовізуальні технології можуть виступати не тільки як засоби навчання, а і як засоби автономного управління навчально-пізнавальною діяльністю. Прикладом цього може бути використання електронного підручника в навчальному процесі. Не зважаючи на те, що звичайний підручник ще довго буде залишатись основним «зряддям» учнів, оскільки будь-який текст значно зручніше вивчати в надрукованому вигляді, ніж на екрані монітора, основна роль електронного підручника — доповнювати звичайний. На нашу думку, переваги електронного підручника в тому, що: він забезпечує практично миттєвий зворотний зв'язок, допомагає швидко знайти необхідну інформацію, суттєво економить час при багаторазовому використанні великих об'ємів інформації, виводячи текст на екран, показує, розказує, моделює, може оновлювати навчальну інформацію.

Викладене дозволяє зробити такі **висновки**:

1. Використання інформаційних технологій у навчальному процесі суттєво підвищує якість освіти, активізує процес навчання, збільшує інтерес учнів і ефективність навчального процесу, дозволяє досягати більшої глибини розуміння навчального матеріалу.

2. Інформаційні технології підвищують вимоги до рівня підготовки педагогів, які повинні володіти не тільки традиційними методиками викладання, а й уміти модернізувати їх, використовуючи сучасні досягнення науки і техніки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Анисимова Н. С., Сидоркина И. Г. Психоло-педагогические аспекты использования Интернет-технологий в образовании // Информатика и образование. — 2002. — № 9. — С. 46–50.
2. Жалдак М. І. Комп'ютер на уроках математики: Посібник для вчителів. — К.: Техніка, 1997. — 303 с.
3. Марусева И. В. Методические основы подготовки будущего учителя информатики к использованию технологий компьютерного обучения: Автореф. дисс. ... д-ра пед. наук: 13.00.02. СПб., 1994. — 45 с.
4. Машбиц Е. И. Психолого-педагогические проблемы компьютеризации обучения. — М.: Педагогика, 1988. — 191 с.
5. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті. Український освітній сервер <http://ues.org.ua>: 8100.2001 р.

Ганна КАЛІНІНА

УПРАВЛІНСЬКІ АКТИ, ЇХ КЛАСИФІКАЦІЯ ТА ВИДИ В СФЕРІ ОСВІТИ

Стаття присвячена інформаційно-правовим питанням на прикладі розгляду управлінських актів та їх юридичних змістів, ступенів складності, порядку прийняття та форм вираження.

Постановка проблеми. Людина і громадянин, його права й свободи, світогляд і культура, потреби й соціальний потенціал — це фундаментальна основа й водночас стратегічна мета нашої держави. Орієнтація на виховання громадянина України як людини й особистості, формування її правової культури як невід'ємної складової загальної культури є одним з методологічних принципів, які реалізуються юриспруденцією.

Треба зазначити, що генезис введення актів державного управління, їх поява стали об'єктивно необхідними, коли в управлінні функція вирішення (продукт законодавчої влади) професійно відокремилася від функції виконання (адміністративна влада). Щодо поняття «акт управління» у фаховій літературі здебільшого побутують два погляди. Традиційно акти управління вважалися лише юридичною формою, правовим «одягом», «оболонкою» управлінських

рішень, будь-яких заходів, що проводяться урядом, іншими органами виконавчої влади в галузях економіки, соціальній та адміністративній сферах.

Правові акти мають забезпечити верховенство закону у всіх соціальних сферах діяльності людини та освіти як пріоритетній. *Правові акти виконавчої влади* є видом підзаконних, офіційних юридичних актів, які прийняті суб'єктами виконавчої влади в процесі виконавчо-розпорядницької діяльності, оформлені відповідно до норм права, містять односторонні владні волевиявлення, спричиняють юридичні наслідки.

У теорії адміністративного права акти виконавчої влади (Кабінет Міністрів України, обласна державна адміністрація, обласна рада депутатів, міська рада депутатів і її виконавчий комітет, управління освіти і науки ОДА, управління (відділ) освіти виконавчого комітету міської ради, районна державна адміністрація, районна рада депутатів) прийнято класифікувати за такими критеріями.

За *юридичним змістом* акти виконавчої влади поділяються на дві групи.

- Нормативні акти — основний вид актів управління, що безпосередньо встановлюють, змінюють або скасовують юридичні норми будь-якої галузево-юридичної приналежності, які не звернені до конкретних осіб. Це акти регулятори, установчі акти, що регламентують суспільні відносини у певних сферах і є безпосереднім механізмом реалізації законів. Нормативним актам властивий загальний характер і стабільність, які поширюються на певній території країни, в галузях, адресуються великому контингенту населення, працівникам тощо. До них відносяться *акти загального значення* (державні, республіканські, обласні, міські, районні, селищні, сільські), *міжвідомчі акти, внутрішньовідомчі* (у т. ч. локальні). Ці акти ґрунтуються на нормативних актах, реалізуючи останні в умовах конкретних життєвих випадків, юридичних фактів.

Індивідуальні акти або «акти застосування норм права» вичерпують себе одноразовим застосуванням і є другим видом у цій класифікації, що видаються для вирішення норм адміністративного права конкретних управлінських справ і ситуацій. Вони стосуються конкретних дій, фактів, випадків, організаційних заходів, адресуються конкретним особам і породжують індивідуальні правообов'язки.

- Змішані або різнорідні, які є особливим різновидом юридичних актів управління. Це акти, що містять одночасно нормативні, індивідуальні та ненормативні приписи, наприклад, розпорядження Миколаївського міського голови «Про призначення директора департаменту освіти» від 23 червня 2006 р. № 330, яке видане відповідно до статей 3 і 10 Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування», п.10 ст. 42, п.3 ст. 54 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні». Разом з нормативними приписами акти можуть включати індивідуальні та процедурні правила, наглядово-контрольні приписи, наприклад, постанова Кабінету Міністрів України «Про ліцензування освітніх послуг» № 1380 від 29 серпня 2003 р. містить у собі приписи конкретним органам виконавчої влади, Міністерству освіти і науки України щодо затвердження ліцензійних умов надання освітніх послуг, порядку здійснення контролю за дотриманням ліцензійних умов надання освітніх послуг, положення про експертну комісію та порядок проведення ліцензійної експертизи.

Акти виконавчої влади залежно від суб'єктів, що їх прийняли, поділяються на:

- акти органів виконавчої влади і їх посадових осіб (укази й розпорядження Президента України на основі й на виконання Конституції та законів України; постанови й розпорядження Кабінету Міністрів; накази, інструкції міністерств, відомств, комітетів; розпорядження голів державних адміністрацій; накази й інші акти керівників місцевих державних органів);
- акти суб'єктів влади, що не знаходяться в системі апарату виконавчої влади (постанови суддів щодо справ про адміністративні правопорушення; накази голів суддів, прокурорів, голів представницьких органів, що мають внутрішньоапаратне значення, акти Національного банку України);
- акти громадських організацій, яким делеговані державно-владні повноваження.

Постанови з важливих і принципових питань державного управління приймаються у колегіальному порядку. Для них обов'язкова письмова форма. Підписуються постанови Прем'єр-міністром та міністром Кабінету Міністрів. З метою надання їм широкого розголосу публікуються в офіційних виданнях.

За *формою вираження* розрізняють акти:

- письмові (є різновидом службових документів);
- усні (використовуються при безпосередньому управлінні виробничою діяльністю, для забезпечення громадської безпеки);
- конклюдентні — виражені в знаках, світлових і звукових сигналах (наприклад, жести працівника міліції, що регулює вуличний рух).

Залежно від *функціональної ролі* акти виконавчої влади бувають: планові, методичні, кадрові, фінансові, облікові та ін.; *дати початку дії* — акти поділяються на такі, що вступають у силу: негайно, з дати підписання, прийняття; з дати, зазначеної в акті; після державної реєстрації й офіційного опублікування.

За *ступенем складності розрізняють*: прості (рутинні), складні, унікальні.

Залежно від *обсягу повноважень суб'єкта влади* поділяють на: акти, прийняті в умовах вільного розсуду, широкої самостійності органу, посадової особи; акти, прийняті на основі альтернативних повноважень, що надають суб'єкту можливість вибору одного з декількох зазначених у нормі права варіантів; акти, прийняті за відсутності вибору.

Залежно від *порядку прийняття* адміністративні акти поділяються на: колегіальні (приймаються більшістю від загальної кількості членів колегіального органу, наприклад, рішення); одноособові (наприклад, укази, накази). Щодо *дії в просторі* акти поділяються на: загальнодержавної дії (діють у масштабах країни); місцеві (діють у масштабі певної адміністративної одиниці); регіональні (діють у масштабах певного регіону або зони — територія вільної економічної зони, зона Чорнобильської АЕС тощо). Акти щодо *дії в часі* поділяються на: безстрокові, визначеного строку, тимчасові, разової дії; щодо *спрямування правового впливу* — внутрішньоорганізаційні (внутріапаратні), зовнішньої дії.

За *змістом* поділяються на акти: регулятивного (позитивно творчого) призначення; юрисдикційні — такі, що мають правоохоронне призначення; компетенційні — такі, що визначають певний правовий статус, тобто закріплюють компетенцію: права та обов'язки суб'єкта права; за *характером* компетенції органів, які їх видають на акти — органів загальної компетенції (Кабінету Міністрів України, місцевих держадміністрацій); органів міжгалузевої (функціональної) компетенції; за *сферою впливу* — на акти що діють в економічній, соціально-культурній та інших сферах; відомчі (наприклад, у сфері МВС, СБУ); міжвідомчі.

Висновки. Акти управління — це владні юридичні акти, що видаються колегіально чи одноособово на підставі і на виконання законів та актів вищих органів виконавчої влади з метою практичного здійснення завдань та функцій управління в сфері освіти і спрямовані на встановлення, зміну чи припинення конкретних правових відносин.

Вступ акта управління до законної сили — це той момент, коли він набуває характеру незастереженості чи формальної істини. Одні акти набувають чинності з моменту їх ухвали, інші — при настанні певних умов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Законодавчі акти України з питань освіти / Верховна Рада України. Комітет з питань науки і освіти — К.: Парламентське вид-во, 2004. — 404 с.
2. Середня освіта в Україні. Нормативно-правове регулювання / За заг. ред. Горбунової Л. М., Огнев'юка В. О. — К.: Форум, 2006. — 1373 с.
3. Органи державної влади в Україні: структура, функції та перспективи розвитку: Навчальний посібник / За заг. ред. Н. Р. Нижник. — К.: ЗАТ «Нічлава», 2003. — 288 с.